

संदर्भ ग्रंथसूची

परिशिष्ट - १

संदर्भ ग्रंथ सूची

१. पाटणकर रा. भा. - 'सौंदर्यमीमांसा'
(इस्थेटिक्स सोसायटी मौज प्रकाशन, मुंबई
१९७४)
२. पाटील म. सु. - 'भारतीयांचा साहित्यविचार'
(चेतश्री प्रकाशन, धुळे १९९७)
३. गोडसे द. ग. - 'पोत'
(पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८७)
४. कुलकर्णी मधु - 'ललित साहित्यातील आकृतिबंधाची जडण-
घडण' (शुभदा सारस्वत पब्लि. पुणे, १९८७)
५. मर्ढेकर बा. सी. - 'सौंदर्य आणि साहित्य'
(मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९२)
६. डहाके वसंत आबाजी - 'कवितेविषयी'
(स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९९)
७. कुलकर्णी श्री. रं. - 'ओवी ते लावणी'
(का. स. वाणी प्रगत अध्ययन संस्था, देवपूर,
धुळे, १९९०.
८. पाटणकर वसंत - 'कविता : संकल्पना, निर्मिती व समीक्षा'
(मुंबई विद्यापीठ व अनुभव प्रकाशन, मुंबई
१९९५)
९. पाटील म. सु. - 'कवितेचा रूपशोध'
(शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, १९९९)

१०. नेमाडे भालचंद्र - 'टीका स्वयंवर'
(साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०)
११. जाधव रा. ग. - 'साठोत्तरी मराठी कविता व कवी'
(साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०)
१२. हातकणंगलेकर म. द. - 'वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र'
(अभिजात प्रकाशन, कोल्हापूर, १९८९)
१३. कुलकर्णी गो. म. - 'आधुनिक मराठी कविता : काही रूपे काही रंग'
(मेहता पब्लि. हाऊस, पुणे, १९९६)
१४. कोतापल्ले नागनाथ - 'मराठी कविता : आकलन आणि आस्वाद'
(स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, प्रकाशन वर्ष नाही)
१५. मनोहर यशवंत - 'मराठी कविता आणि आधुनिकता'
(आंबेडकर धम्म प्रकाशन, नागपूर, १९९३)
१६. सोमण अंजली - 'साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ'
(प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९८९)
१७. सार्वेकर कैलास - 'मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास'
(मेहता पब्लि. हाऊस, पुणे)
१८. ठाकूर रवींद्र - 'प्रवाह आणि प्रतिक्रिया'
(स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०)
१९. पवार पंडितराव - 'मराठी कविता : आकलन आणि आस्वाद'
(दास्ताने रामचंद्र आणि कं. पुणे, २००५)
२०. यादव आनंद - 'ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव'
(मेहता पब्लि. हाऊस, पुणे, १९९६)

२१. सत्रे केशव - 'कवितेतील आधुनिकता वाद'
(शब्दालय प्रकाशन, औरंगाबाद, २०००)
२२. जाधव रा. ग. - 'कविता आणि रसिकता'
(परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९५)
२३. मुलाटे (संपा) वासुदेव - 'ग्रामीण साहित्य चळवळ आणि आम्ही'
(मेहता पब्लि. हाऊस, पुणे, १९९६)
२४. नलगे (संपा) चंद्रकुमार - 'ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास'
(सुरेश एजन्सी, २०५, शुक्रवार पेठ, पुणे,
१९९६)
२५. यादव आनंद - 'ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या'
(मेहता पब्लि. हाऊस, पुणे, १९९३)
२६. बांदेकर प्रवीण - 'नवाक्षर दर्शन'
(दिवाळी अंक, वर्ष ३ रे, २००६)
२७. कोठावळे अशोक - 'ललित'
(मासिक, मे २००८)

१) बळी - भगवान ठग

आत्महत्येसाठी
डाव रचतात
त्यात फसतात
कास्तकार

तुझ्या पिकांमध्ये
घुसला रे सांड
व्यवस्थेच्या आड
लुटतात

त्यांनीच जाळली
कोवळी आतडी
माती ही भाबडी
रडवेली

अरे कास्तकारा
तुझी ही नादारी
सदैव उधारी
प्राक्तनाची

आहेच पोर्शिंदा
तू या जगताचा
तुझ्याच घामाचा
बळी गेला.

(पृ. १०)

२) आयुष्य जाळतो - भगवान ठग

आभाळाचे पाय
किती पंगू झाले
सोने काळे झाले
वावरात

वाहणारे पाणी
डोळ्यात साचले
देहावर आले
कोंब कोंब

दचकून जातो
मीच आत आत
मातीच्या कुशीत
गर्भारितो

तमातून येतो
तमातच जातो
आयुष्य जाळतो
उरीपोटी

(पृ. १५)

३) बारमाही- श्रीकांत देशमुख

बारमाही राबणाच्या जिवानं
 पुसू नयेत दिवस हंगामाचे
 बुडतो दिवस कोणत्या मावळतीला
 घेऊ नये अंदाज याचा
 बैल ओढतो मोट
 ओढावं आयुष्य तसंच
 हंबरू नये बैलानं
 थारोळ्यातल्या पाण्याच्या नावानं
 पडलं आहे पुढं नागवं शेत
 पाचोळ्यासारखी पाखरं
 उडताहेत वाऱ्यावर
 ढगाखाली तुरळक
 कल कलू नये साळुंकीनं
 बांधावरल्या गायीच्या गोचिडासाठी
 बोलू नये कोणी कोणीच
 तेरवीच्या शांततेसारखं
 नुसतानुसताच राहावा पाहत
 निगर्ससंहार
 माळावर झडत जाणारा
 (पृ. ११)

४) गाव : श्रीकांत देशमुख

गाव नुस्ताच गाव नसतो कधी
 गावात असतात माणसं, गुरंढोरं
 असतं शिवार गावाला
 शिवारात असते माती
 मातीवर तरारून येतात कणसं
 कणसांचा संबंघ
 असतो आतड्याशी
 गावमाणसांच्या कातड्याशी
 कणसं नासली, काजळली की
 गाव रडतो एकांतात
 पाखरं पारखत असतात माणसांना
 म्हणूनच फिरतात गावभर
 किंवा जमतात गावभर चिमण्या
 गाव माणसांवर असतो विश्वास
 म्हणून भरते अंगणात
 चिमण्यांची शाळा
 आपल्या बापाचं
 आज्या पणज्याचं
 सांगण्यासाठी नाव
 हवा असतो गाव
 (पृ. २७)

५) बाप जन्मला तेव्हा - श्रीकांत देशमुख ६) आम्हा घरी तण - श्रीकांत देशमुख

बाप जन्मला तेव्हा

आढ्यातून रात्र करकरत होती

मैलावरच्या शिवेवर

नागीण सळसळत होती

तो वयात आला

माती नांगर होऊन उठली

लोक म्हणाले, उमदा शेतकरी आला

सोनसळीचे दिवस आले तसे गेले

बाप म्हातारा झाला

उद्या गावकुसात

गाणं बहरलंच समजा

मेल्या बापाचं असेल

एक सांगू

बापाला पुनर्जन्म आवडायचा,

कदाचित पाखरू होऊनही

बांधावर येऊन बसायचा

(पृ. ३९)

आम्हा घरी तण

अंधाराचे धन

डोळ्यातले पान सुकलेले

खापराचे भांडे

दारात फुटले

आयुष्य आटले सांजवेळी

माळोदात बाप

ऐकतो पुराण

बुजलेले कान काळोखाने

(पृ. ५७)

७) आम्ही पिकवतो माल - श्रीकांत देशमुख

आम्ही पिकवतो माल दहीभाताचे रांजण
पाण्यावर वाहिलेले मुक्या डोळ्याचे भजन

धावेवर पाखराच्या पावलात पायवाटा
काटा मोडला पायात नका करू रे बोभाटा

घाम पेरतो कुणबी माती राखते इमान
पाय खचता खचता मिटू लागे पंचप्राण

पाणी भरतो तुकोबा पाखरांच्या चोचीसाठी
आज उडती राना वाऱ्यावर थेंबगाठी

कंठ सुकला कोणाचा नाही कुठेच ओलावा
वाळलेल्या भावनांच्या जीव ओठीत घालावा

(पृ. ८५)

891.461

SAR

T15920